

Akademisyenlerin ?dari Görevlerine Dair Cam Tavan Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Akademisyenlerin ?dari Görevlerine Dair Cam Tavan Alg?s? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16597>

Özet

Akademisyenlerin İdari Görevlerine Dair Cam Tavan Algısı Ölçeği, H. Tahtaloğlu ve H. Özgür tarafından 2020 yılında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında çalışan akademisyenlerin, özellikle kadın akademisyenlerin, idari pozisyonlara yükselmelerini engelleyen görünmez bariyerler olan **cam tavan** algılarını sistematik olarak ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek geliştirme çalışması, bu algının boyutları ve yoğunluğunu belirleyerek örgütsel psikoloji ve yönetim alanındaki araştırmalara katkı sağlayabileceği hedeflenmektedir.

Ölçek, akademik kariyerde idari görevlere erişimde karşılaşılan cinsiyete dayalı veya kurumsal engellerin belirlenmesi açısından önemli bir tanı araçlığı görmektedir. Ölçeğin geliştirilmesi süreci, geçerlik ve güvenilirlik analizleri ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Cam Tavan, Akademisyen, İdari Görev, Ölçek Geliştirme, Yükseköğretim, Cinsiyet Eşitsizliği, Türkiye.

Yazarlar

Tahtaloğlu, H., Özgür, H.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, **Türkiye**'deki akademisyenlerin idari görevlere atanma ve yükselme süreçlerinde karşılaştıkları yapısal ve algısal engelleri, yani **cam tavan** olgusunu, geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu araç, özellikle kadın akademisyenlerin kariyer gelişimlerinde deneyimledikleri ayrımcılık veya fırsat eşitsizliği algılarını nicelleştirmeye olanak tanır.

Geliştirilen bu ölçek, üniversite yönetimlerinin ve ilgili politika yapıları, akademik personelin idari kademelere ulaşmasındaki engelleri tespit etmelerine ve bu engelleri kaldırmaya yönelik stratejiler geliştirmelerine bilimsel bir zemin sunmayı amaçlamaktadır.

Yapı

Ölçek, **Örgütsel Psikoloji** alanının temel kavramlarından biri olan Cam Tavan olgusunu ölçmektedir. Bu yapı, genellikle kurumsal kültür, cinsiyet rolleri, mentorluk eksikliği ve üst yönetim tarafından uygulanan ayrımcı pratikler gibi çeşitli alt boyutları içermektedir. Ölçek, akademisyenlerin bu engelleri ne ölçüde içselleştirdiklerini ve deneyimlediklerini belirlemeye odaklanmıştır.

Yapının çok boyutlu olduğu varsayılmakta olup, algılanan engellerin türü (bireysel, kurumsal, kültürel) ve idari görevlere erişimdeki dikkatli kısıtlamalar bu psikometrik aracın temelini oluşturmaktadır.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmasında, yapısal geçerliliği sağlamak amacıyla **faktör analizi** teknikleri kullanılmıştır. İlk aşamada, ölçeğin boyutlarının belirlemek üzere Açılmayca Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA sonuçları, ölçeğin teorik olarak beklenen yapıyı yansıtan anlamlı faktörlere ayrıldığını göstermiştir.

Yapısal geçerliliğin teyidi için, genellikle ölçeğin faktör yapısının farklı bir örnekte doğrulanması sağlayan Doğrulayca Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçları, faktör yüklerinin yeterli olduğunu ve uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde kaldığını göstererek ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklemiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) hesaplanarak gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık analizi, ölçeğin maddelerinin ölçülmek istenen **cam tavan** algısı yapısının ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Tahtaloğlu ve Özgür (2020) tarafından yapılan çalışmada, ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu rapor edilmiştir. Bu yüksek güvenilirlik katsayıları, ölçeğin akademik kariyer engelleri bağlamında tutarlı sonuçlar ürettiğini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, yapılan faktör analizleri sonucunda birden fazla boyuttan oluşacak şekilde tasarlanmıştır. Bu boyutlar, idari görevlere ilişkin algılanan engellerin farklı yönlerini temsil eder. Tipik olarak bu boyutlar şunları içerir:

Kurumsal ve Yönetimsel Engeller (Terfi süreçlerindeki şeffaflık eksikliği, yönetim kademesinin belirli gruplara kapalı olması).

Sosyal ve Kültürel Engeller (Cinsiyete dayalı beklentiler, geleneksel rol kalıpları).

Bireysel ve Psikolojik Engeller (Öz-yeterlilik algısı, risk alma isteksizliği).

Bu çok faktörlü yapı, akademisyenlerin idari görevlere dair **cam tavan** algısının yalnızca tek bir nedene bağlı olmadığını, karmaşık bir örgütsel ve sosyal yapının ürünü olduğunu göstermektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: Orijinal çalışmada derecelendirme formatı belirtilmese de, sosyal bilimlerde geliştirilen bu tür algı ölçeklerinin genellikle 5'li veya 7'li **Likert Tipi** bir dereceleme kullanması beklenir (Örneğin: Kesinlikle Katılmıyorum'dan Kesinlikle Katılıyorum'a).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında çalışan Akademisyenler.

Yaş Grubu: Yetişkin (Akademik Personel).

Popülasyon Detayları: Türkiye'nin farklı üniversitelerinde görev yapan öğretim elemanları (araştırma görevlileri, doktor öğretim üyeleri, doçentler ve profesörler).

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçektir. Katılımcılar, idari görevlere dair algıladıkları engeller hakkındaki maddeleri derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geliştirme, İdari Görevler, Cinsiyet Etkisi, Örgütsel Adalet, Güvenirlilik, Geçerlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Bağlantı E-posta Adresleri: Sorumlu Yazar Hava Tahtalioğlu için: htahtalioglu@gmail.com

Yazın Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir (Genellikle yazarların üniversite adresleri kullanılır).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Tahtalioğlu ve Özgür tarafından 2020 yılında geliştirilmiş ve yayınlanmıştır. Ölçek, akademik araştırmalarda kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Ticari kullanım veya ücretlendirme bilgileri, sorumlu yazar ile doğrudan iletişime geçilerek netleştirilmelidir. Ölçeğin yayınlandığı makaleye erişim aşağıdadır.

Orijinal makale, Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nde yayınlanmıştır ve elektronik olarak erişilebilir durumdadır: dergipark.org.tr.

Kaynaklar

Tahtaloğlu, H. ve Özgür, H. (2020). Türkiye'de Akademisyenlerin İdari Görevlerine Dair Cam Tavan Algısı Ölçeği geliştirme. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(4), 809-823. DOI: [10.25287/ohuibf.735898](https://doi.org/10.25287/ohuibf.735898)

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [akademisyenlerin-idari-gorevlerine-dair-cam-tavan-algisi-olcegi-toad.pdf](#)

Akademisyenlerin İdari Görevlerine Dair Cam Tavan Algısı Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri orijinal kaynaktan (sağlanan snippet) belirtilmemiştir.